

VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ Z ODLIŠNÉHO KULTURNÍHO PROSTŘEDÍ

V první fázi je zapotřebí si vymezit skupinu žáků, kteří bývají označováni jako žáci z odlišného kulturního prostředí. Ještě stále se můžeme setkávat i s informacemi týkajícími se žáků cizinců či žáků s odlišným mateřským jazykem. Jedná se o děti a žáky nově přicházející ze zahraničí, většinou bez znalosti nebo s nedostatečnou znalostí vyučovacího tzn. českého jazyka.

Pro optimální nastavení podpůrných opatření k vyrovnání podmínek ve vzdělávání je velice důležité si uvědomit, že tyto žáci mají obtíže, které vyplývají nejen z neznalosti českého jazyka, ale také z odlišného prostředí a kulturních podmínek země, ze které přicházejí. Žák z odlišného kulturního prostředí přichází do České republiky z různých kulturních a výchovných poměrů. Jiný může být systém hodnot v původní zemi, odlišné zvyky a tradice. Podstatnou roli hraje i věk, ve kterém žák přichází do České republiky, a zda již má zkušenosti ze školského prostředí. Základním specifickým žáků z odlišného kulturního prostředí a s odlišným mateřským jazykem je to, že vyučovací jazyk je pro ně cizím (resp. druhým) jazykem. Při jejich vzdělávání tedy dochází k situaci, kdy si současně osvojuje nový jazyk a zároveň se prostřednictvím tohoto jazyka učí. Jazyková bariéra je tedy při vzdělávání zásadní překážkou, která může výrazně limitovat studijní úspěchy žáků. Důležité je nezapomínat na to, že děti se doposud rozvíjely ve svém mateřském jazyce a mohou v něm mít již mnoho dovedností a vědomostí. O tyto kulturní rozdíly je nutné se aktivně zajímat. V některých situacích se např. může zdát, že žák odmítá plnit zadaný úkol. To však ještě nemusí znamenat, že nechce poslechnout pokyn, který je pro

ně z nějakého důvodu nepřijatelný. Proto je důležité se alespoň v základních rysech o odlišnou kulturu žáků cizinců zajímat a seznámovat s ní i ostatní žáky. Důležitá je též perspektiva těchto žáků. Začínají úplně od začátku, bez znalosti vyučovacího jazyka se v něm mají vzdělávat, dále se dobře adaptovat, zvládat sociální dovednosti a přizpůsobovat se novému prostředí. Musí překonávat daleko více překážek než jejich vrstevníci. Navíc je vyvíjen veliký tlak na čas, kdy musí vše zvládnout, jelikož školní nároky se neustále zvyšují.

Podpůrná opatření

Pro žáky z odlišného kulturního prostředí je možné nastavovat ve školním prostředí podpůrná opatření. Nejčastěji voleným opatřením je v rámci úpravy vzdělávacího obsahu možnost využívat hodin českého jazyka pro cizince, kdy část výuky je nahrazena tímto předmětem, který by měl přispět k posílení jazykových kompetencí žáka. Současně s tím je možné využívat i další formy podpory, jako jsou: speciálně pedagogické péče, pedagogická intervence či podpora asistenta pedagoga. Tato podpůrná opatření se však volí dle individuál-

ních potřeb, konkrétní situace a častěji v případě přítomnosti dalších problémů, které nesouvisí pouze s neznalostí vyučovacího jazyka (například oslabené percepční oblasti, další dg. od dalších odborníků, problémy v sociální oblasti apod.). K těmto podpůrným opatřením se přistupuje ve spolupráci školského poradenského zařízení, školy a dále žáka a jeho zákonných zástupců. Ve chvíli, kdy žák z odlišného kulturního prostředí začne navštěvovat školu v České republice, je nutné informovat i o dalších možnostech jazykových kurzů, které probíhají v každém kraji ČR. V případě, že ve škole, kam tento žák nastoupí, již probíhá vzdělávání českého jazyka pro cizince, je velmi výhodné žáka do tohoto předmětu zapojit, a to bez delší časové prodlevy na základě prvního stupně podpůrného opatření. Následně pak zajistit návštěvu ve školském poradenském zařízení dle individuální potřeby dítěte, jelikož v takto náročném adaptačním období je jakákoliv další zátěž pro dítě nevýhodná.

*Mgr. Pavla Kubičková, ředitelka
Pedagogicko-psychologické poradny
Praha 10*